

4

Van vertellen tot zenden

Benodigheden en voorbereiding

- ☐ Werkblad OOL ontwerpen (per leerling)
- ☐ Werkblad 1 (per leerling)
- ☐ Chromebook/laptop (per tweetal)
- ☐ Scharen en lijm (per leerling)

Fase OOL: Verkennen

In deze les gaan de leerlingen leren over de ontwikkelingen op het gebied van media en communicatie. Ze kijken naar de media en communicatiemiddelen zoals zij ze nu kennen en hoe die er uit zagen in de tijd van hun opa en oma en van hun ouders. Ook ervaren ze wat er fout kan gaan als een boodschap doorverteld moet worden en bedenken ze andere ideeën om de boodschap door te geven.

De leerdoelen voor de leerlingen zijn:

- Ik kan veranderingen in de communicatie tussen mensen in de laatste 100 jaar benoemen
- Ik kan uitleggen dat onze wereld door nieuwe technologie/apparaten voor veel mensen groter is geworden.
- Ik kan mijn verbeelding gebruiken.
- Ik kan verschillende ideeën bedenken.

Taalinstructie

Denkstappen

De wereld is groter geworden door boeken, omdat.....

De wereld is groter geworden door de televisie, omdat.....

Als ik nu een **boodschap** wil **overbrengen dan** gebruik ik (....medium),
omdat.....

Inhoud les

Per dia wordt toegelicht wat je als leerkracht kunt vertellen, wat de leerlingen doen en eventueel extra achtergrondinformatie.

Toelichting

Start (5 min.)

Bekijk de afbeelding op de slide en bespreek die klassikaal. Wat doet het kind op de slide? Schrijven ze zelf wel eens een brief? Hoe lang denken ze dat mensen al schrijven om met elkaar informatie uit te wisselen?

Start een klassikaal gesprek over manieren van communiceren en informatie uitwisselen. Op welke manieren wisselen zij in het dagelijks leven informatie uit en hoe komen ze aan informatie? Denk hierbij aan gewoon met elkaar praten op school, contact via mobiele telefoon, het kijken van tv-programma's of informatie opzoeken in een boek of op internet. Welke van deze manieren waren ook mogelijk toen er nog geen internet bestond? Welke van deze manieren waren ook mogelijk in de tijd voor de computers en mobiele telefoons? Staan er op de vragenmuur vragen die hierover gaan? Zijn er nieuwe vragen die op de vragenmuur moeten komen?

Dia

Achtergrondinformatie

Rond 1450 werd de boekdrukkunst uitgevonden. In de eeuw erna werden boeken steeds gebruikelijker. In 1919 kwam de eerste radiozender in de lucht. Sinds 1993 is het internet in gebruik voor particulieren en bedrijven, daarvoor alleen voor overheid en onderwijs.

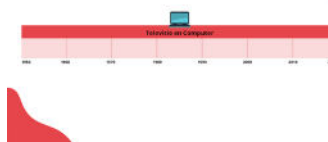

Kern (55 min.)

Communiceren in tijdvak televisie en computers (15 min)

De wereld verandert, niet alleen over de verschillende tijdvakken, maar ook binnen een tijdvak vinden er veranderingen plaats. De media die we gebruiken zijn sterk veranderd in de laatste 100 jaar. Hun opa's en oma's hadden heel andere apparaten dan de leerlingen nu.

Deel de leerlingen **werkblad 1**, scharen en plakstiften uit. Laat de leerlingen de verschillende afbeeldingen uitknippen en in de juiste kolom plakken. Laat ze hierbij met elkaar overleggen. Mogelijk weten ze dit niet precies, stimuleer ze dan of ze door het vergelijken van de foto's toch kunnen inschatten waar het thuishoort.

Vervolg Communiceren in tijdvak televisie en computers (15 min)

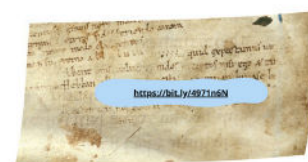
Bespreek de opdracht klassikaal na. Kunnen de leerlingen nog iets bedenken wat nu bij hen anders is, in vergelijking met de tijd van hun ouders of grootouders? Maak bij het bespreken ook de koppeling naar de tijdbalk.

Opa & Oma	Papa & mama	Kinderen van groep 5
eerste televisie oude radio typemachine brief draaitelefoon boek oude krant	dikke televisie nieuwere radio computer brief draaitelefoon boek oude krant	platte televisie bluetooth radio tablet brief mobiele telefoon e-reader, boek krant

Hebban olla vogala (10 min)

Start een klassikaal gesprek met leerlingen over boeken. Weten de leerlingen hoe boeken nu gemaakt worden? Is dat altijd zo geweest? Waren er al boeken in de tijd van Steden en staten? Wijs dit tijdvak aan op de tijdbalk. Wanneer was dat? Hoe lang is dat geleden?

Deel de chromebooks/laptops uit.

Laat de leerlingen in tweetallen de vensterplaat van het Canon van Nederland over 'Hebban olla vogala' bestuderen om ze een beeld te geven van die tijd en het werk van de monniken. Na het openen van de website, is de vensterplaat de meest linker afbeelding in de rij van afbeeldingen.

Bespreek klassikaal de verschillen tussen boeken toen en nu (toen met de hand gemaakt/gekopieerd, duurde heel lang, heel duur, rijk versierd, weinig boeken)

Achtergrondinformatie

'Hebban olla vogala nestas hagunnan hinase hic anda thu, wat unbidan we nu?' is een van de bekendste zinnen uit de Nederlandse taal- en literatuurgeschiedenis. Het betekent: 'Alle vogels zijn al aan het nestelen, behalve ik en jij. Waar wachten we nog op?' Het zijn regels uit een middeleeuws liefdesliedje. Het is bekend dat ze rond 1075 zijn opgeschreven, mogelijk door een monnik die na het aanscherpen van zijn ganzenveer probeert of zijn pen weer goed schrijft. In de 16e eeuw werd de boekdrukkunst uitgevonden. Toen werd het mogelijk om sneller, goedkoper en meer boeken te maken, waardoor meer mensen de boeken konden lezen.

Televisie (10 min)

Door boeken konden steeds meer mensen dezelfde informatie krijgen. Maar wat was de allergrootste verandering? Laat ze leerlingen op de Canon van Nederland de tekst (let op dat hij op groep 5/6 staat ingesteld) bij De Televisie lezen.

Bespreek klassikaal hoe de televisie zo belangrijk werd (eerst duur en bij enkelen thuis, later goedkoper en in ieder huis aanwezig). Hoe wordt bij hen thuis televisie gekeken? Samen of ieder voor zichzelf? Komen ze nog steeds meer te weten over de wereld door wat ze op televisie zien?

Boodschap overbrengen (20 min)

Ga met de klas in een kring staan. Je start met het fluisteren van een paar zinnen in het oor van een leerling, die weer in het oor van de volgende leerling enzovoorts tot de boodschap is aangekomen bij de laatste leerling. Is het bericht nog hetzelfde?

Pas in de tijd van de Grieken en Romeinen leerden mensen lezen. Daarvoor werden verhalen dus aan elkaar doorverteld en andere manieren gebruikt om met elkaar te communiceren. Zouden die verhalen altijd precies hetzelfde doorverteld worden? Nee, net als met dit spelletje, werd het verhaal iedere keer een klein beetje anders. Hoe zou je kunnen communiceren met mensen op een grotere afstand?

Deel de leerlingen op in groepjes van vier leerlingen en deel aan iedereen het **werkblad OOL ontwerpen** uit. Laat de leerlingen nu eerst de ontwerpvraag opschrijven: 'Hoe kan je met anderen over een afstand communiceren in de tijd van de Jagers en boeren?'

Wijs het tijdvak aan op de tijdbalk. Hoe lang is dat geleden?

Vervolgens gaan de groepjes ideeën bedenken hoe ze dat in die tijd zouden kunnen doen. Normaal gesproken komen ideeën die beter uitvoerbaar zijn, meer naar rechts te staan op het werkblad. In dit geval gaan de leerlingen het niet zelf uitvoeren, maar kunnen ze hiervoor wel nadenken hoe goed uitvoerbaar het geweest zou zijn in die tijd. Hoe leuker/beter het idee, hoe hoger ze het opschrijven.

Laat de leerlingen vervolgens op de achterkant van **werkblad OOL ontwerpen** opnieuw de ontwerpvraag opschrijven, maar dan nu voor de tijd van de Televisie en computer. Laat de leerlingen opnieuw manieren bedenken hoe zij dat zouden doen met alle mogelijkheden die we nu hebben.

Vervolg Boodschap overbrengen (20 min)

Bespreek de opdracht klassikaal na. Hebben de leerlingen hele andere ideeën bedacht voor beide perioden? Zitten er misschien ook ideeën bij die niet mogelijk waren in de tijd van de Jagers en boeren? Of die nog niet mogelijk waren in de tijd voor de Televisie en computers? Bekijk ook de video van Willem Wever om te zien welke vormen van communicatie wanneer gebruikt werden.

Achtergrondinformatie

Voordat mensen konden lezen en schrijven, communiceerden ze met rookpluimen, trommels en muurschilderingen. Postduiven werden later gebruikt om brieven te versturen.

In 1876 werd de telefoon uitgevonden. In 1983 kwam de eerste mobiele telefoon.

Afsluiting (5 min.)

Kijk met de leerlingen naar de tijdbalk en dan met name de kaartjes over Hebban olla vogala en Televisie. Is er veel veranderd over de eeuwen heen?

Zijn er ook nog vragen van de vragenmuur beantwoord met deze les? Of zijn er juist vragen bijgekomen? Noteer deze dan op de vragenmuur.

Laat de leerlingen de werkbladen in de JWC map doen.

